

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології
Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

ПРОГРАМА

**Навчальної
(фольклорно-літературно-краєзнавчої) практики**

035 Філологія

**035.033 Слов'янські мови і літератури,
переклад включно – перша-польська**

03 Гуманітарні науки

Івано-Франківськ – 2019 рік

Програма навчальної (фольклорно-літературно-краєзнавчої) практики для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Польська мова і література», спеціальності **035 Філологія, спеціалізації 035.033 Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська.** „31” серпня, 2019 р. – 19 с.

Розробники: **к.ф.н., доцент Ткачук Т.О., асистент Мурейко А. Б.** Програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства, на засіданні Вченої ради Факультету філології.

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри світової літератури
і порівняльного літературознавства
«28» серпня 2019 р.

(Козлик І.В.)

Схвалено методичною радою Факультету філології.
Протокол № 1 від «31» серпня 2019 р.

«31» серпня 2019 р.
Голова

(Мартинець А. М.)

I курс, 2-й семестр (3 кредити ЄКТС - 90 годин)

1. НАВЧАЛЬНА ФОЛЬКЛОРНО-ЛІТЕРАТУРНО-КРАЄЗНАВЧА ПРАКТИКА

Під час фольклорно-літературно-краєзнавчої практики більшість студентів уперше виступає у ролі дослідників. Треба вчитися розуміти важливість початкового етапу наукового дослідження – накопичення матеріалу. Це допоможе усвідомити, що без ретельного, цілеспрямованого збирання фактів не можна досягти будь-якого результату як у науці, так і в педагогіці.

Підготовка самостійної, скромної, дослідницької праці неможлива без оволодіння елементами методики літературознавчих і фольклористичних досліджень. Таким чином, практика приносить розуміння ролі теоретичних знань у підготовці кваліфікованого фахівця.

Важливе місце в сучасній філологічній освіті займає вивчення основ фольклористики як науки про усну народну творчість. З метою кращого розуміння регіону, специфіка розвитку якого є невід'ємним складником стратегії розвитку університету, студенти проходять виїзну фольклорно-літературно-краєзнавчу практику. Програма підготовки фахівців з польської мови і літератури передбачає засвоєння лекційного курсу «*Фольклор та літературне краєзнавство*» та проходження студентами двотижневої фольклорної практики.

У фольклористиці відомі дві форми збирацької роботи: стаціонарна та експедиційна. Стаціонарна проводиться збирачем за місцем проживання. Така робота може бути тривалою та має локальний характер. Експедиційна проводиться під час короткочасних виїздів в окремі райони з метою їх обстеження на наявність фольклорних творів, місця, звідки походили видатні поляки й українці – письменники, фольклористи, науковці та ін. Така форма роботи ще називається польовою.

Експедиційний метод збирання фольклору, літературно-краєзнавчого матеріалу зумовлює певні труднощі у виявленні найталановитіших виконавців, польських та українських діячів культури, фіксуванні поширених у конкретній місцевості пісенних, оповідних творів, інформації краєзнавчого характеру про видатних поляків і українців, які мешкали на території певного регіону. Ці труднощі пов'язані з існуванням своєрідного психологічного бар'єру між носіями фольклору та практикантами, відсутністю в студентів ґрунтовної теоретичної підготовки, не досить чітким уявленням про основні форми побутування фольклору тощо. Подібні труднощі дозволяє подолати лише ретельна підготовка до практики, набуття навичок збирацької праці, вивчення досвіду відомих фольклористів.

Головною метою практики є комплексне обстеження сучасного стану розвитку фольклору, літературного краєзнавства певного регіону. Студенти здійснюють записи уснопоетичних творів, краєзнавчої інформації чи важливі факти діяльності видатних діячів культури польського походження, набуваючи при цьому навичок фольклористичної, літературно-краєзнавчої праці. Звертається увага на структуру фольклорного репертуару різних вікових і професійних груп населення, місце в ньому традиційних фольклорних жанрів і пісенних, оповідних, паремійних новотворів. Обстежуються вияви міжнаціональних мистецьких зв'язків, впливу на фольклор літератури, професійного музичного мистецтва.

Таким чином, учасники практики виконують важливе наукове завдання: накопичують матеріал для дослідження процесів, що визначають еволюцію сучасного польського й українського фольклору, фактів з літературного краєзнавства. Записи творів можуть бути згодом підготовлені до публікації, стати основою для написання студентських дослідницьких робіт.

Не менш важливе навчальне значення практики. Відбувається актуалізація набутих при вивченні курсу *«Фольклор та літературне*

краєзнавство» компетентностей, які активно використовуються на практиці. Це допомагає підготуватися до самостійної виховної та викладацької роботи, праці у видавництві, у масмедіа, музеях та ін., сприяє розвитку комунікабельності, здатності укладати тексти, доносити інформацію до реципієнта, спонукає до креативності та інновацій просвітницького характеру. Розширюється уявлення про роль фольклору в житті українського і польського народів, про динаміку розвитку мистецтва слова, про важливість розвитку регіону в його взаємоз'язках із історією, культурою, фольклористикою, краєзнавством, етнографією. Формуванню студентів як майбутніх філологів допомагає щоденне спілкування з різними категоріями населення, вивчення історичних, фольклорних і краєзнавчих джерел.

При підготовці до фольклорної практики та в процесі її проходження необхідно уважно ознайомитися з рекомендованою літературою, постійно звертатися до підручників з фольклористики та методичних посібників з літературного краєзнавства. Скажімо напрацювання: 1. *Цівкач О. «Їх поєднала земля станіславівська... Діячі польської культури Прикарпаття ХІХ – першої половини ХХ століття. Станіславівське воєводство: навч. посібник [для студ. вузів] / О.М.Цівкач. Івано-Франківськ. Симфонія форте, 2012. 204 с.»* 2. *Цівкач О. Літературне краєзнавство. Польська література Прикарпаття (ХV-перша половина ХХ ст. Хрестоматія. Частина І. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 276 с.* 3. *В. Гнатюка В. «Вибрані статті про народну творчість / В. Гнатюк. К.: Наукова думка, 1986. 247 с.»*, можуть слугувати важливим путівником до планування шляху поїздки, локацій для збирання матеріалу про видатних поляків і українців – уродженців Галичини.

Програма експедиційної (польової) фольклорно-літературно-краєзнавчої практики

Експедиційну (польову) практику студенти проходять стаціонарно – за місцем проживання, – користуючись методичними вказівками зі збору текстів традиційного фольклору, літературного краєзнавства. Крім того,

студенти можуть консультуватися з викладачем, який керує фольклорною практикою. За наявності відповідних можливостей студенти можуть проходити фольклорну практику у складі виїзної групи, очолюваної викладачем.

Мета і цілі практики:

- 1) узагальнення та поглиблення знання здобувачів-філологів із польського й українського фольклору, ознайомлення їх з особливостями, культури та традицій польськомовного населення на теренах України та етнічної Польщі, закріплення знань з курсу «Фольклор і літературне краєзнавство». Важливим є вивчення польської культури, мови, традицій ще й тому, що культура маргінесу наділена історичною та культурною автентичністю. Отже, при вивченні польської культури, історії, мови, етнографії, фольклору, краєзнавства треба особливу увагу звертати на специфіку культурного пограниччя. Тому організація і проведення польових практик, де є локальне проживання поляків, є дуже важливим як для полоністики, так і для україністики;
- 2) ознайомлення із персоналіями видатних поляків, які сприяли культурному розвитку західного регіону України, зокрема Прикарпаття;
- 3) практичне ознайомлення з живим побутуванням традиційного фольклору в його сучасному стані;
- 4) розширення та поглиблення теоретичних знань, отриманих при вивченні усної народної творчості, краєзнавства;
- 5) отримання практичних навичок запису, класифікації, систематизації фольклорних творів, краєзнавчої інформації;
- 6) підготовка текстів усної народної творчості до включення їх у фольклорні, краєзнавчі збірники;
- 7) формування дослідницьких компетентностей майбутніх філологів, зокрема спостереження, аналізу і наукового опису фольклорного й літературного матеріалу; розширення культурологічних, лінгвістичних знань студентів;

8) створення бази фольклорно-літературно-краєзнавчих текстів як матеріалу для подальших досліджень для курсових, бакалаврських та магістерських робіт.

Завдання практики:

- 1) суцільне фольклористичне, краєзнавче обстеження території;
- 2) виявлення локальних і мікролокальних традицій на обстежуваній території;
- 3) реальне обстеження специфіки поширення окремих жанрів, творів, обрядів.

Методика роботи:

Рукописний або аудіо/аудіовізуальний запис текстів усної народної творчості проводиться у ході опитування інформантів – виконавців фольклору, оповідачів інформації краєзнавчого характеру. Оптимальним варіантом є запис, що відбувається в умовах природного побутування усної народної творчості.

Звітна документація:

1. Щоденник фольклорної практики, що відображає підсумки щоденної праці збирача чи групи збирачів.
2. Індивідуальний звіт, що містить матеріали про виконання програми.
3. Збірка матеріалів.

Матеріально-технічне забезпечення. Фольклорна практика може проводитися із залученням диктофонів, фотоапаратів, відеокамер, комп'ютерів, смарттехнологій.

Результати проходження практики (компетентності):

Проходження практики тісно пов'язане із формуванням у студентів як загальних, так і професійних компетентностей.

У процесі проходження практики студенти набувають здатностей:

- систематизувати і конкретизувати теоретичні знання з фольклору і літературного краєзнавства, історії польської літератури;

- ведення самостійної дослідницької, пошукової роботи, включаючи пошук і аналіз необхідної інформації;
- формування системного мислення,
- визначення цілей, завдань і навичок ведення пошукової роботи;
- самостійного дослідження актуальних питань фольклору і літературного краєзнавства, історії польської літератури, польської мови;
- розвитку логічного мислення та аргументації своїх суджень і висновків при дослідженні фольклору, краєзнавчого матеріалу, формулювання висновків;
- самостійного експедиційного дослідження, творчої роботи з фольклорними краєзнавчими джерелами, респондентами, літературою, підбору і використання фактичного матеріалу, аналізу фольклорних текстів, записів;
- використання основних понять фольклору і літературного краєзнавства;
- критичного осмислення новітніх досягнень філологічної науки;
- здатність працювати в групі й автономно;
- креативність;
- здатність до роз'язування складних спеціалізованих завдань у філологічній галузі, просвітницькій діяльності.

Зміст практики.

Польова практика включає у себе кілька етапів:

I. Теоретична та технічна підготовка здобувачів вищої освіти. Навчально-методична підготовка студентів до практики повинна починатися з ознайомлення за допомогою довідкової літератури, періодичних видань з історією місцевості, де буде проходити практика, з її соціально-економічним та культурним станом.

1. За допомогою викладачів кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства студенти можуть отримати уявлення про

основні види фольклорних текстів, їх жанрову специфіку, мовні особливості, діалекти, які доведеться слухати та записувати фольклор, із краєзнавчим матеріалом, видатними діячами польської культури і літератури.

2. Паралельно з технічною підготовкою може здійснюватися навчання студентів навичок запису фольклору, літературно-краєзнавчих текстів та фіксації роботи експедиції. Бажано перед від'їздом на практику потренуватися записувати різноманітні жанри фольклору з різних носіїв або, що краще, від безпосередніх виконавців, яких можна знайти у місті чи певній місцевості.

3. Перед початком практики студенти повинні пройти інструктаж із безпеки життєдіяльності.

II. Польова практика. Збирання фольклорних матеріалів передбачає наступне:

1. Виявлення умов побутування фольклору в населеному пункті, у якому студент проходить практику. Виявлення інформантів.

2. Укладання карти-схеми населеного пункту, на якій відзначаються цікаві об'єкти (пагорби, кладовища, церкви, джерела, місця проживання й діяльності видатних польських і українських культурних діячів: М. Рея (с. Журавно, Львівщина), Ф. Карпінського (с. Голоски, Коломийщина), К. Венгерського (с. Черніїв, кол. Станиславівщина), Ю. Вежейського (м. Станиславів), В. Хованця (м. Станиславів), С. Обста (с. Березів, Коломийщина), К. Кійовський (м. Стрий), співпраця із культурно-просвітницьким центром ім. Корнеля Макушинського у м. Стрию), місця народження і проживання С. Вінченза (с. Слобода на Коломийщині, с. Криворівня, с. Бистрець на Верховинщині), І. Франка, М. Грушевського, Параски Плитки-Горицвіт, видатні культурні й літературні діячі Ямницької ОТГ та ін.

3. Проведення записів фольклорних текстів, літературно-краєзнавчих даних:

- знайомство з інформантами;

- запис відомостей про них;
- аудіо-, відеозапис текстів фольклору.

4. Розшифрування польових записів (записаний матеріал переноситься у день зустрічі з інформантом на папір із урахуванням особливостей діалекту, жанрів творів, регіональної специфіки.).

III. Систематизація матеріалу. Студенти-практиканти під керівництвом викладача здійснюють оформлення записів фольклору, готують звіт про виконану роботу.

Базами практики є:

- населені пункти, де компактно проживають польські громади;
- товариства польської культури на території Івано-Франківської, або, за потреби, за межами області;
- населений пункт, де проживає студент, за умови, якщо в цьому пункті є польська громада;
- місцевість чи окремі регіони Польщі, якщо студент поєднує інші форми навчальної діяльності (знаходиться на семестровому навчанні у Польщі відповідно до угод чи в рамках гранту Erasmus+ або ж інших грантів);
- Культурно-просвітницький центр імені Корнеля Макушинського у м Стрию, Ямницька ОТГ, Літературно-меморіальний музей Івана Франка у с. Криворівня (наявні договори).

Організація практики.

1. Організація практики включає такі етапи: підготовка, безпосереднє проведення і підсумки практики. Підготовка до проходження практики розпочинається ще під час вивчення польського фольклору і літературного краєзнавства на лекційних і практичних заняттях в аудиторних умовах, де студенти знайомляться з фольклором, літературним краєзнавством України та Польщі, з основними діячами польської та української культури, постатями, які сприяли культурному розвитку регіону, мовно-територіальними утвореннями, їх ареалами та головними особливостями, з методами збирання та дослідження матеріалів

фольклорного і краєзнавчого характеру. При необхідності, студенти можуть звернутися до дослідження польського фольклору: Див. *Badania nad polskim folklorem*. Режим доступу:

<https://www.google.com/search?q=badania+nad+polskim+folklorem&oq=badania+nad+polskim+folklorem&aqs=chrome..69i57.15369j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>, де можна почерпнути інформацію про польський фольклор, зробити відповідний аналіз, порівняти з дослідженням українського фольклору: *В. Гнатюк В. «Вибрані статті про народну творчість / В. Гнатюк. К.: Наукова думка, 1986. 247 с.»*, а також напрацювань із літературного краєзнавства: *Цівкач О. «Їх поєднала земля станіславівська... Діячі польської культури Прикарпаття ХІХ – першої половини ХХ століття. Станіславівське воєводство: навч. посібник [для студ. вузів] / О.М.Цівкач. Івано-Франківськ. Симфонія форте, 2012. 204 с.»* *Цівкач О. «Літературне краєзнавство. Польська література Прикарпаття (ХV-перша половина ХХ ст. Хрестоматія. Частина І. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 276 с.»*, за допомогою яких студенти знайомляться із представниками польської культури, які проживали на території Галичини. На практичних заняттях студенти слухають аудіозаписи фольклорних текстів, оволодівають навиками їх аналізу і запису, знайомляться з оформленими матеріалами попередніх експедицій. У цей же період необхідно ознайомити студентів із метою, завданнями та програмою майбутньої фольклорно-літературно-краєзнавчої практики.

Безпосередньо перед виїздом на практику проводиться настановча нарада, на якій студенти ознайомлюються з конкретними завданнями на час практики, з програмою практики, із змістом і формою звітності за практику.

Також подається характеристика наслідків підготовчого етапу практики, окреслюються головні завдання студентів на час збирання фольклору. Визначається також місце проходження практики кожним студентом або групою. Обов'язково проводиться інструктаж із правил техніки безпеки та безпеки життєдіяльності, перевіряється знання цих правил

практикантами, після чого вони розписуються в складеній за встановленою формою відомості та журналі.

Під час практики студенти головним чином вчать застосовувати здобуті раніше теоретичні знання. При цьому неминуче виявляється потреба перевірити й уточнити окремі положення, дізнатися про ті питання, вивчення яких не передбачене університетською програмою. Кращий спосіб поглибити та збагатити знання – самостійна праця з літературою. На час практики організується кабінет методики фольклористичної роботи або методичний куточок. Літературу для нього добирають керівники практики. До її числа обов'язково входять програма фольклорно-літературно-краєзнавчої практики, методичні посібники для збирачів фольклору. Крім того, в кабінеті знаходяться журнал практики, зразки оформлення щоденника практики, індивідуального звіту, збірки фольклорних матеріалів.

Регулярно у встановлений час проводяться консультації. На них практиканти можуть одержати рекомендації щодо ефективнішого збирання матеріалу та його опрацювання. Керівник допомагає визначити жанр твору, правильно побудувати розповідь про виконавця. Під час консультації з'ясовуються принципи відтворення фольклорних текстів, краєзнавчого матеріалу, індивідуальної манери співака чи оповідача.

Прибувши на місце практики, перші два дні студенти під керівництвом викладача наслуховують місцеве мовлення, розшукують видатних особистостей певної місцевості, фольклорні тексти, роблять пробні записи.

Наступні дні студенти збирають за відповідними питальниками потрібні матеріали, перевіряють, уточнюють і оформляють їх, записують зв'язні тексти, аналізують їх особливості, знайомляться з усним і писемним мовленням мешканців відповідного населеного пункту, тощо. Для оперативності й зручності щоденні конкретні завдання даються на двох студентів-практикантів, які в однаковій мірі відповідають за якість зібраного

матеріалу та його оформлення. Для кожної пари студентів щоденно призначається час для перевірки зібраних матеріалів керівником практики.

Важливою є робота в обласному архіві, де студенти можуть знайти історію населеного пункту, дані про мешканців, порівняти сьогодення і минуле досліджуваної місцевості, оскільки уже багато звичаїв, традицій, обрядів і назв сьогодні нівелюються.

Підставою для оцінювання праці практиканта є його індивідуальний звіт. За два-три дні до складання звіту проводиться бесіда про його написання. Для написання звіту відводиться один день.

Як підсумок практики проводиться підсумкова студентська науково-практична конференція з питань фольклорно-літературно-краєзнавчої практики. Її проводить кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства. Керівник практики виступає із доповіддю про її підсумки, визначає наукову цінність зібраного матеріалу. З повідомленнями про різні аспекти фольклористичної та літературно-краєзнавчої праці виступають практиканти. Демонструються кращі зразки зібраного матеріалу. У цей день на факультеті організуються виставка альбомів зібраного матеріалу та фотовиставка з публікаціями в інтернетресурсах – фейсбук, на сайті факультету філології.

Два останні дні відводяться на оформлення звітної документації, підведення підсумків та захист матеріалів практики.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програми практики й одержав незадовільну оцінку при захисті звіту, має можливість пройти практику повторно.

Факультетський керівник-методист:

- формує групи, готує розпорядження та подає до відділу практики для оформлення наказу;
- разом з керівництвом підрозділу та іншими керівниками-методистами проводить інструктаж із техніки безпеки та збереження життя і

здоров'я під час виїзної практики із записом у відповідному журналі та підписами здобувачів вищої освіти Здобувач вищої освіти;

- ознайомлює з програмою практики;
- проводить настановчу та підсумкову наради.

Керівник-методист:

- готує програму практики;
- бере участь у настановчій та підсумковій нараді;
- домовляється про базу практики, вибирає місцевість, населений пункт, польськомовну громаду;
- складає питальник, за яким студенти будуть збирати фольклорно-літературно-краєзнавчий матеріал;
- проводить інструктаж зі збору та обробки матеріалу;
- перевіряє матеріали практики та ставить підсумкову оцінку.

Зміст діяльності студентів під час навчальної фольклорно-літературно-краєзнавчої практики.

Прибувши на місце проходження практики, студенти відповідно до програми ознайомлюються з історією населеного пункту, з важливими культурними діячами краю, старожилами-знавцями фольклору, людьми польського походження, збирають фольклорний і краєзнавчий матеріал, відзначають його особливості, записують живе мовлення, готують висновки.

Фольклорно-літературно-краєзнавча практика складається з таких частин:

1. Ознайомлення з місцевістю та складання паспорта населеного пункту: назва населеного пункту (офіційна, неофіційна), етимологія назви, район, область; дата заснування; історія заселення (до заселення); віддаленість від адміністративного центру, залізниці, автостради; наявність школи, костелу, церкви, промислових підприємств, культурних закладів; кількість мешканців, їх рід занять, вікова та національна характеристика.

2. Вибір інформаторів, їх характеристика: вік, стать, освіта, вид занять. Оповідач повинен також бути знавцем матеріальної і духовної

культури своєї місцевості. Інформатори повинні бути корінними мешканцями населеного пункту, народженими від корінних жителів; такими, що не залишали населений пункт на довгий час, поляками за національністю, різного віку та статі.

3. Опитування інформаторів за спеціально розробленим питальником (відповідно до методичних рекомендацій). Для забезпечення повноти, правильності відповідей на всі питання доцільно обрати декількох оповідачів. При цьому записується діалог чи полілог між самими інформаторами, уточнюються і доповнюються відомості. З метою досягнення більшої достовірності відповідей важлива співпраця двох збирачів, один з яких веде бесіду, а інший записує матеріал. У випадку, коли оповідачі не можуть дати відповіді або вона видається не зовсім переконливою, треба за допомогою додаткових питань з'ясувати справжню ситуацію в обстежуваному фольклорно-літературно-краєзнавчому матеріалі.

4. Збір та запис текстів на аудіоносії. З метою досягнення більшої достовірності відповідей важлива співпраця двох збирачів. Записувач повинен дбати, щоб зібрати найважливіші дані. Записувач матеріалу особливу увагу має звернути на повноту розповіді, детальний опис події, явища, обрядових символів, їх ролі і значення. Тому важливо, щоб студент уміло керував розповіддю оповідачів, ставив їм доречні запитання, як от: Коли це відбувалося? Для чого? Чому не можна робити? Хто виконує ту чи іншу дію?

Підготовка до фольклорної практики. Найважливішим етапом теоретичної підготовки студентів до фольклорної практики є лекційний курс «Фольклор і літературне краєзнавство». Знайомлячись із основами фольклористики, студенти засвоюють поняття, необхідні збирачеві фольклору. При характеристиці специфічних рис народнопоетичної творчості викладач звертає увагу на усність і варіативність, вказує на необхідність запису творів у процесі їх виконання та фіксування всіх варіантів твору. Огляд історії фольклористики включає розповідь про методи

та прийоми збирання матеріалу найбільш відомими науковцями минулого: В. Гнатюком, О. Кольбергом, П. Чубинським та ін.

Аналіз провідних фольклорних жанрів неодмінно супроводжується вказівкою на особливості побутування їх зразків у наш час. Бажано зупинитися на специфічних прийомах запису прислів'їв, приказок і загадок, оповідних творів, пісень, краєзнавчого матеріалу. Поняття про жанрову структуру сучасного фольклору поглиблюється у процесі вивчення історії української і польської усної народної творчості. Тоді ж дається оцінка процесів, що відбуваються у сучасному фольклорі.

Водночас студенти знайомляться з рекомендованою літературою, список якої укладається з урахуванням програми практики. На практичних заняттях не лише перевіряється засвоєння окремих теоретичних положень, але й поглиблюється уявлення про місце фольклору в житті сучасної людини, даються рекомендації щодо виявлення й записування творів від представників різних вікових, статевих і фахових груп населення.

Перспективний прийом – моделювання різних ситуацій, що можуть виникати під час практики. За наявності необхідних технічних засобів (диктофон, відеокамера, смартфон) слід включати до практичних занять відпрацювання прийомів запису творів. Спочатку студенти вчать виділяти в тексті та фіксувати зразки народної фразеології, влучні вислови, образні порівняння, прислів'я та приказки, загадки, пізніше – записувати оповідувану повільним темпом казку або легенду, нарешті, при вивченні пісенних жанрів, розбившись на групи, тренуються в записі історичних і ліричних пісень, розшифруванні та правильному оформленні власних записів.

Упродовж другого семестру на першому курсі може проводитися кілька факультативних занять:

Оглядова лекція «Обсяг і завдання фольклорної практики». Повідомляється про час і місце проведення практики, її навчальну й наукову мету. Окреслюються вимоги до учасників практики, критерії, за якими оцінюється їхня праця. Особлива увага приділяється методиці та техніці

запису текстів, найефективнішим прийомом пошуку виконавців і налагодженню контактів із ними.

Мета краєзнавчої лекції «Історико-етнографічні особливості Галичини» поінформувати про історію місцевості, в якій працюватиме більшість студентів, дати оцінку сучасному стану економіки та культури регіону. Подати імена відомих уродженців польського походження, вихідців із Галичини, насамперед письменників і науковців (М. Рей, С. Вінценз, Ф. Карпінський, Кастан Абгарович, В. Хованець та ін.), вказати на етнографічні особливості, які необхідно враховувати, характерні риси місцевої говірки, надати поради щодо фіксування народних звичаїв і обрядів, застерегти студентів від ігнорування діалектних особливостей при записі творів. Дуже бажана участь у лекції фахівців-істориків, етнографів, лінгвістів.

На практичних заняттях студенти тренуються в записуванні прислів'їв, приказок, загадок, казок, легенд, переказів, анекдотів. Нагадуються принципи диференціації жанрів. Виробляється вміння записувати тексти вдвох і втрьох.

Практичне заняття «Запис народних пісень». Повторюються принципи розрізнення ліричних, історичних, обрядових пісень, балад, коломийок. Показується, як відмінності між ними впливають на відмінності в їх записі. Студенти практикуються в записуванні зразків різних жанрів, звертаючи увагу на необхідність опису умов виконання обрядових пісень, фіксування різноманітних вигуків, емоційно забарвлених часток, повторів.

Підведення підсумків практики.

Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання практики. Студент після закінчення практики подає на кафедру таку звітну документацію:

1. Письмовий звіт, підписаний студентом-практикантом. У звітах повинна бути коротко і конкретно описана робота, особисто виконана

студентом. У звітах не повинно бути дослівного переписування матеріалів практики чи цитування літературних джерел.

2. Аудіозапис двох текстів (по 30 хв.).
3. Відтворені у письмовій формі тексти.
4. Фотографії та ілюстративний матеріал, що засвідчує роботу здобувача.
5. Паспорт населеного пункту, опис матеріальної та духовної культури польськокомовної громади.
6. Біографії окремих мешканців певного регіону, підтверджуючі фотографії, ілюстрації, архівні матеріали, невідомі факти.

Оцінювання результатів практики.

90–100 балів – студент подав усі матеріали практики: якісний аудіозапис фольклорно-літературно-краєзнавчих текстів та відповіді на питальник; текст відтворено без помилок; у матеріалах практики подано підтверджуючі фотографії або ілюстрації; описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; описано біографії видатних мешканців досліджуваного населеного пункту, де проживає польськокомовна громада; подав звіт про проходження практики. На захисті фольклорно-літературно-краєзнавчої практики студент виступив із доповіддю, у якій повністю висвітлено результати досліджень.

80–89 балів – подано усі матеріали практики: якісний аудіозапис текстів та відповіді на питальник; текст відтворено з незначними помилками; у матеріалах практики частково подано підтверджуючі фотографії або ілюстрації; описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; недостатньо описано біографії мешканців досліджуваного населеного пункту, де проживає польськокомовна громада; подано звіт про проходження практики. На захисті практики студент виступив із повідомленням, у якому висвітлено результати досліджень.

70–79 балів – подано усі матеріали практики: аудіозапис фольклорних і літературно-краєзнавчих текстів та відповіді на питальник; текст відтворено

з незначними помилками; немає фотографій чи ілюстрацій; недостатньо описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; недостатньо описано біографії видатних мешканців досліджуваного населеного пункту, де проживає польськомовна громада; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті фольклорно-літературно-краєзнавчої практики студент виступив із повідомленням, у якому недостатньо висвітлено результати досліджень.

60–69 балів – студент частково подав матеріали практики: немає аудіозапису фольклорних текстів, текст записано з помилками; відповіді на питальник недостатньо відображають уявлення про матеріальну та духовну культуру досліджуваного пункту; немає фотографій чи ілюстрацій; недостатньо описано біографії мешканців досліджуваного населеного пункту, де проживає польськомовна громада; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті практики студент виступив із повідомленням, у якому недостатньо висвітлено результати досліджень.

50–59 балів – студент частково подав матеріали практики: немає аудіозапису фольклорних текстів, текст відтворено та записано з помилками; відповіді на питальник недостатньо відображають уявлення про матеріальну та духовну культуру досліджуваного пункту; недостатньо описано біографії мешканців досліджуваного населеного пункту, де проживає польськомовна громада; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті фольклорно-літературно-краєзнавчої практики студентові важко захистити матеріали практики.

25–49 балів – студент не подав аудіозапису фольклорних текстів та відповідей на питальник; фольклорно-краєзнавчий матеріал записано, але допущено багато помилок; у матеріалах практики не відображено роботу студента на практиці; немає звіту про проходження практики.

0–24 бали – студент частково подав матеріали практики, які

оформлено не за вимогою керівника практики; немає аудіозапису фольклорно-краєзнавчих текстів та відповідей на питальник; фольклорно-краєзнавчий матеріал записано, але допущено багато помилок.

Література.

1. Гнатюк В. Вибрані статті про народну творчість / В. Гнатюк. К.: Наукова думка, 1986. 247 с.
2. Закувала зозуленька: Антологія української народної творчості. К.: Дніпро, 1998. 520 с.
3. Калинова сопілка: Антологія української народної прозової творчості. К.: Знання, 1998. 420 с.
4. Кононенко П. Українознавство / П. Кононенко. К.: Наукова думка, 1996. 353 с. 2.
5. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість / М. Лановик, З. Лановик. К.: Знання Прес, 2006. 592 с.
6. Українська минувшина: ілюстративний етнографічний довідник/ А. П. Пономарів, А. Ф. Артюх та ін. К.: Либідь, 1994. 256 с.
7. Цівкач О. Їх поєднала земля станіславівська... Діячі польської культури Прикарпаття ХІХ – першої половини ХХ століття. Станіславівське воєводство: навч. посібник [для студ. вузів] / О. М. Цівкач. Івано-Франківськ. Симфонія форте, 2012. 204 с.
8. Цівкач О. Літературне краєзнавство. Польська література Прикарпаття (ХV-перша половина ХХ ст. Хрестоматія. Частина І. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 276 с.
9. Burszta J. Chłopskie źródła kultury, Warszawa 1985.
10. Burszta J., Linette B.: Wstęp [w:] Tarnowskie-Rzeszowskie. Dzieła wszystkie, t.48. Z rękopisów opracowali. Wrocław-Poznań 1967, s. XXXVII-XLVI.
11. Górski R. Oskar Kolberg: zarys życia i działalności, Warszawa 1970.
12. Bobowska J. Polski folklor muzyczny, Katowice. 1983.

13. Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś. Режим доступу: <http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php>
14. Dzieje folklorystyki polskiej 1864-1918, red. J. Krzyżanowski, Warszawa 1982.
15. Gwary polskie. Przewodnik multimedialny pod redakcją Haliny Karaś. Режим доступу: <http://www.gwarypolskie.uw.edu.pl/>
16. Linette B.: Wstęp [w:] Sanockie-Krośnieńskie, cz. I. Dzieła wszystkie, t. 49. Z rękopisów opracowali B. Linette, T. Skulina, red. A. Skrukwa, Wrocław-Poznań 1974, S. V- XXVII.
17. Polska tradycja / Режим доступу: <https://www.polskatradycja.pl/folklor.html>.
18. Stasiak A. Wczoraj, dziś i jutro krajoznawstwa / Режим доступу: https://www.academia.edu/31402325/Wczoraj_dzi%C5%9B_i_jutro_krajoznawstwa